

1.

Исседондар - ежелгі түркі тайпаларының бірі, үйсіндердің арғы тегінің кейбіреулеріне жазылатын. Бұрынғы заман авторлары атап көрсеткендей, осы күнгі жерлердегі қоныс аудару нәтижесінде исседондардың бір бөлігі Шу мен Амудария аңғарына қоныстанған. Исседондар бірнеше бөлікке бөлініп, солардың бірі сақ және еректік деп екі топқа бөлінеді, сонымен қатар нағыз осы атпен тоба исседондардың үшкі бөлігі деп екі топқа бөлінеді.

Тасмала мәдениеті Орталық және Саяси Қазақстан өңірлерінде ерте тас дәуірінде өркендеген. 1930ж. белгілі болғанымен, кейінгі зерттеулер Орталық Қазақстанда 1946 жылдан кейін басталды. Төрт кезеңі кезеңнен тұратын зерттеулердің алғашқы сатысы 1946-59 жылдары қалыптасты. Осы кезде Орталық Қазақстан археологиясының үлкен жетістігі ретінде әрі жетекшісі Г. Марфин және оның ізшісі М. Құрбанов.

2.

Аршпелдер - исседондар қонысының батысында ерматтардың шығысында және солтүстік батысында қоныс алғандығы белгіленген. Олар таулы және таулы-далалық аудандарда қоныс алған. Б.З.Б. I - мыңжылдықтағы жазба деректерде - Қазақстандағы Аршпелдер туралы бірнеше мәліметтер кездеседі. Олардың бірі - Аршпелдер туралы ақпараттар. Олардың бірі - Аршпелдер туралы ақпараттар. Олардың бірі - Аршпелдер туралы ақпараттар.

3.

Аршпелдер - қарғалық ағарту айналымы. "Жалғыз көзді" Аршпелдер ауданындағы ежелгі қоныстарының бірі. Олар, бірі ағарту бағыты, шығыс батыс бағытымен. Әсіресе сол маңда олардың қонысы V-VI ғасыр Шығыс Шығыс Шығыс Қазақстан облысы Зайсан ауданында орналасқан. Қонысының ауданы 80, ені 30 шақырым. Олардың бірі - Аршпелдер туралы ақпараттар. Олардың бірі - Аршпелдер туралы ақпараттар. Олардың бірі - Аршпелдер туралы ақпараттар.